

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۴۰ <p>تلفار: ۸۸۷۶۱۲۴۴ / ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵</p> <p>پایمکد: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ / روابط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر،شماره ۲۰۸</p> <p>مستدوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ / امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰</p> <p>چاپ: شرکت چاپ جام‌جم</p> <p>سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایژو ۱۹۰۰۱ اثر شرکت NISCERT</p> <p>تهران خیابان خرمشهر شماره ۱۶ / پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۸۷ (۰۲۱)</p> <p>انتشارات موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲۰</p> <p>www.iran-newspaper.com</p>	
اذان ظهر ۱۳/۰۵ اذان مغرب ۱۹/۵۴ نیمه شب شرعی ۰۰/۲۰ اذان صبح فردا ۵/۰۵ طلوع آفتاب فردا ۶/۳۳	
امام صادق علیه‌السلام: خداوند عزوجل که فرموده است: از صبر و نماز کمک بگیرد، صبر، روزه است.	
سخن روز	وسائل الشیعه ج ۱۰، ص ۴۰۸، ح ۱۳۷۱۸

نگاره
پریسا نور اللهی

مرد سالاری

یه یاد حسن انوشه

پژوهشگری که برای ایران می‌نوشت

تألیفی متعددی به همت او در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته، از انتشار ۹ جلد «دانشنامه ادب فارسی» گرفته تا مجموعه «تاریخ ایران کیمبریج» که در تألیف بخش‌هایی از آن بزرگانی نظیر عبدالحسین زرین‌کوب، احسان یارشاطر، سید حسین نصر و گیتی آذریسی شرکت داشته اند. «دانشنامه ناشنویان»، «تاریخ‌گزنیویان» و «ایران در سپیده دم تاریخ» از دیگر آثاری هستند که به همت او منتشر شده اند؛ انوشه با وجود شرایط نامساعد جسمی، طی دو سال اخیر کار دانشنامه‌مازندران را هم به سرانجام رساند. این استاد فرهنگ و ادب که از او به عنوان «چهره فرهنگی منطقه اکو» هم تجلیل شده بدون هیچ حمایتی دست به تألیف دانشنامه ادب فارسی می‌زند و در نهایت بعد از انتشار ۹ جلد ناچار به توقف کاری شود. این در صورتی است که کار تألیف پنج جلد دیگر را هم به پایان رسانده بود اما هیچ مؤسسه‌وارگانی برای انتشار آنها همراهی نکرد. سال‌ها همکاری با دایره المعارف تشیع و سرپرستی بخش تاریخ دایره المعارف بزرگ اسلامی هم بخش دیگری از فعالیت‌های او هستند؛ حسن انوشه، کتابشناس و دانشنامه‌نگار، طهرشنبه ر هفتاد و شش سالگی با زندگی وداع گفت.

#خشونت_خانگی

آمارها در ایران و جهان نشان می‌دهد خشونت خانگی در روزهای قرنطینه بیشتر شده است. حتی چند روز پیش وزارت بهداشت با ارسال پیامکی از مردم خواست موارد کودک‌آزاری و همسرآزاری را به ۱۲۳ اطلاع دهند. با این پیامک نوشتن از خشونت خانگی در شبکه‌های اجتماعی بیشتر شد و خیلی‌ها سعی می‌کنند به بقیه درباره خشونت خانگی اطلاعاتی بدهند و آنها را تشویق کنند به تماس گرفتن با ۱۲۳: «از بعد sms وزارت بهداشت درباره خشونت خانگی، تعداد مراجعه‌های خشونت خانگی به بیمارستان‌ما بیشتر شده. البته انکار می‌کنن، نهایتاً می‌گن به مشاخره خانوادگی کوچیک بود.»، «وزارت بهداشت پیامک داده تا موارد کودک‌آزاری و همسرآزاری گزارش داده بشه خشونت خانگی فقط مختص خانما نیست و هستن آقایونی که مورد آزار و خشونت قرار می‌گیرن. اما شاید غالباً به دلایل عرفی و فرهنگی مثل خانما ابرازش نمی‌کنن. مسأله خشونت خانگی اصلاً مسأله‌ای منحصر به یک جنسیت نیست.»، «فرض کنیم ما یه کیس که مورد خشونت خانگی قرار گرفته رو هم گزارش داریم، دقیقاً برای اون بدبخت چی کار می‌کنید؟ میاین به یارو می‌گید، نکن؟ مثلاً اون شخص رو از اون مکان به جای امنی می‌برین و طرفو دستگیر می‌کنید؟ چون

هانا کامکار: مشکل از سیاستگذاری‌های

نادرست است

مشکل موسیقی امروز ما، بیشتر نادرست بودن سیاستگذاری‌هاست. به‌زعم من برای تأثیرروی جوان‌های این حوزه و جامعه‌ای که شونده موسیقی‌است، مستندکردن اصلی‌را بازی نمی‌کند. وقتی سیاستگذاری به‌این‌سو می‌رود که موسیقی‌های مبتذل باب‌شودو مردم همچون فست‌فود خوراک روزانه خود را از آن تغذیه می‌کنند. بخشی از گفت‌وگوی این نوازنده با ایلتا

نامه الهام کردا در تقاضا برای حمایت از هنرمندان

از تئاتر حمایت کنید

جناب آقای دکتر صالحی، وزیر محترم فرهنگ

و ارشاد اسلامی با سلام و احترام

قطعا در طول مدت وزارت شما، نامه‌های زیادی برای رفع مشکلات مدنی و انسانی مربوط به هنرمندان به دستتان رسیده است.

اما دورانی که در آن قرار داریم، زمانی خاص و تعیین‌کننده و تکرار نشدنی است. پیامد چالشی که نه تنها ما در ایران با آن روبه رو هستیم، بلکه تمام جهان و مردمان آن، بدون هیچ مرزی با این چالش دست و پنجه نرم می‌کنند. دورانی که هر روزش سخت و در عین حال سرنوشت‌ساز است و کسانی که به عنوان مدیر و مسئول در کشورها فعالیت می‌کنند، مسئولیتی بسیار خطیر و تاریخی بر عهده دارند. در این دوران تمام افراد و اقشار جامعه درگیر اتفاقات و مسائلی هستند که مشترک خواهد بود و شاید برای اولین بار این اشتراک در طول تاریخ زندگی یک نسل وجود داشته باشد. هر تصمیم و حرکت و قدمی در این دوران تأثیر بسیار مهمی بر ادامه زندگی همه ما بعد از پایان این بحران خواهد داشت. حال آنکه در جوامع دیگر چطور مردم و کلیه اقشار جامعه از طرف دولت‌ها حمایت می‌شوند و در کشور ما چطور این اتفاق می‌افتد، بماند برای بعد و قضاوت با الهش و متخصصان؛ که

حرف روز

الهام کردا

بازیگر و کارگردان

مرگ دوست

بیست و سوم فروردین یک‌هزار و سیصد و نود و نه خورشیدی چراغ فروزان عمر دوستی فرورمد که نیم قرن بود که او را می‌شناختم و با او پیوند دوستی و همکاری فرهنگی داشتم. مرگ او، بی‌اختیاران بیت حکیم نظامی را به ذهنم آورد و بر زبانم جاری ساخت: «فرومیرد امیدواری ز مرد جو همسال را سدر آید به گرد.» اما چرا مرگ همسالان که یاران و همراهان در سفر زندگی‌اند، موجب فروردن امیدواری در آدمی و سبب چیرگی نومیدی برو می‌گردد؟ پاسخ آن است که، نخست، بدان سبب که چون «یاران» موافق از دست می‌شوند» آدمی خود را تنها و اسیر فراق می‌بیند و

امصر دادبه استاد فلسفه اسلامی و ادبیات عرفانی

از وی‌اند، موجب فروردن امیدواری در آدمی و سبب چیرگی نومیدی برو می‌گردد؟ پاسخ آن است که، نخست، بدان سبب که چون «یاران» موافق از دست می‌شوند» آدمی خود را تنها و اسیر فراق می‌بیند و

محققتی سختکوش

آشناییم با م حسن انوشه به دوران سربازی بازمی‌گردد، به سال ۱۳۴۸ و آن گروهانی که سعید حمیدیان، اصغر دادبه، کامران فانی و بهاء الدین خرمشاهی هم در آن حضور داشتند. هرچند نفری که نام بردم همگی در حالی عازم سربازی شده بودیم که فارغ التحصیلان مقاطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد به شمار می‌آمدیم. بنابراین بعد از سربازی بازهم تحصیل را ادامه دادیم و این دوستی‌ها ادامه پیدا کرد. انوشه ادامه تحصیلاتش را بر مطالعات حوزه تاریخ متمرکز کرد. او نه تنها

نصرالآلهور جوادری استاد فلسفه، نویسنده و مصحح

از سربازی بازهم تحصیل را ادامه دادیم و این دوستی‌ها ادامه پیدا کرد. انوشه ادامه تحصیلاتش را بر مطالعات حوزه تاریخ متمرکز کرد. او نه تنها

با کوله باری از عشق به سرزمینش

نوشتن برای کسی که تمام عمر برای ایران و سربلندی آن می‌نوشت باید چیزی از جنس عشق و از خودگذشتگی و از رنگ فداکاری و گذشت در خود به یادگار داشته باشد. انوشه از جنس ایران بود، با کوله باری از عشق به ذرات آن. حاضر بود جانش را برای این وجود اهورایی فدا کند و تا آخرین لحظه‌هایی که توان داشت همین

ابراهیم خدایار استاد دانشگاه تربیت مدرس

نفس کشیدن طبیعت

کرونا و همه‌گیری آن باعث شده خیلی‌ها بگویند این بیماری نتایج رفتار بد انسان‌ها با طبیعت است. از این می‌نویسند که با خانه‌نشینی انسان‌ها طبیعت در حال نفس کشیدن است و حتی ممکن است در آینده اتفاقات بدتری برای انسان به دلیل همین بدرفتاری با محیط‌زیست بیفتد: «زمین داره نفس می‌کشد! از آسمونش پیداست... حال طبیعت خوبه. خیلی زود خودش رو بازسازی می‌کنه. قدرت طبیعت و رای قدرت تفکر ماست، هوشمندی محض.»، «آدم چند هفته کمتر اومدن بیرون طبیعت خودش ساخته‌ه تمیز، آسمون آبی، همه جا سر سبز. آدم کیف می‌کنه»، «فشگ هر بلایی سر طبیعت آوردیم داره پرت می‌کنه تو صورتمون، ولله حریف‌ش نیستیم.»، «همه جا سبز مخملی شده چقدر بهشتی شده طبیعت بدون حضور ما مخربین.»، «ویروس کرونا هرچه نداشت هوای خوب و بهاری زیبا را به ارمغان آورد. یک نکته را گوشزد کرد که چقدر با محیط زیست بد رفتار می‌کنیم. از طرفی همین‌ها نباید در اینگونه مواقع ماشین‌ها را کنار بگذاریم تا آلودگی کم شود. اگر سیستم مقتدر باشد می‌تواند با برنامه ریزی درست جلوی ماشین‌ها را بگیرد.»، «قرنطینه برای هرکی بد بود تو جهان برای حیوانات و بهاری زیبا را به ارمغان آورد. یک نکته را گوشزد کرد که چقدر با محیط زیست بد رفتار می‌کنیم. از طرفی همین‌ها نباید در اینگونه مواقع ماشین‌ها را کنار بگذاریم تا آلودگی کم شود. اگر سیستم مقتدر باشد می‌تواند با برنامه ریزی درست جلوی ماشین‌ها را بگیرد.»، «قرنطینه برای هرکی بد بود تو جهان برای حیوانات و بهاری زیبا را به ارمغان آورد. یک نکته را گوشزد کرد که چقدر با محیط زیست ضرر می‌زدیم. امیدوارم زودتر شر ویروس کرونا کم بشه، اما درس‌هایی که گرفته‌ایم، یادمون نره.»

رضا داوری اردکانی: کرونا را

به چشم بلا بینیم

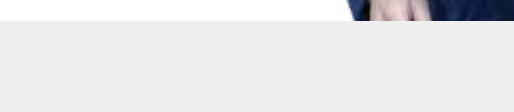
بلاي کرونا می‌تواند آزادی را که اکنون افسرده و پژمرده شده‌ است از افسردگی بیرون آورد، ولی آنچه اکنون می‌بینیم چشم انداز وحشتناک فقر و بی‌نوايي و از هم گسیختگی سازمان‌ها و جدایی و دوری و بیگانگی و پوشیده شدن اندک بازمانده اعتماد و همراهی و امید در غبار و کورت اندوه و ترس و ملال است. بخشی از یادداشت این فیلسوف در ایلتا

رضا داوری اردکانی: کرونا را

به چشم بلا بینیم

حرف ما چیز دیگری است. ما اهالی تئاتر ایران، مانند باقی مردم جزئی از این جامعه و کشوریم. در کنار بقیه مشاغل، همانقدر مهم و همانقدر تأثیرگذار؛ چرا که اعتقاد داریم بدون فرهنگ، انسان نمی‌تواند زیست انسانی داشته باشد و هیچ جامعه فیهیمی بدون معرفت، اندیشه و فرهنگ راه به رستگاری نمی‌برد. آقای وزیر! بدون نان نمی‌شود زندگی کرد. هنرمندان تئاتر در سال‌های اخیر علیرغم مشکلات فراوان صبورانه فعالیت کرده اند، اما در شرایط فعلی که اجراها، تماشاخانه‌ها و هر فعالیت جمعی دیگری تعطیل شده، مانند هر شهروندی که مالیات، بیمه و... پرداخت کرده‌اند باید از طرف دولت حمایت شوند. قطعاً همه می‌دانیم که این فعالیت‌های جمعی جزو آخرین مشاغل و کارهایی خواهد بود که بعد از عبور از بحران کرونا سرپا خواهند شد. پس تقاضا داریم این خواسته کاملاً بحق و بدیهی، انجام شود. می‌خواهیم که دولت در اختصاص بودجه برای پرداخت بیمه ایام بیکاری، تأمین ضررو زیان هنرمندان و گروه‌های آسیب‌دیده و کلیه هنرمندانی که در تئاتر فعالیت می‌کنند، نهایت توجه خود را به تمامی اهالی تئاتر معطوف کند؛ اعم از نویسندگان و کارگردانان و بازیگران، طراحان، مدرسان تئاتر، گردانندگان تماشاخانه‌ها، دستیاران و تمامی کسانی که به هر عنوان و شغلی از طریق هنر نمایش امرار معاش می‌کنند.

رضا داوری اردکانی: کرونا را

احساس تنهایی و دل‌تنگی می‌کند و معنای این سخن بلند سعادری را درمی‌یابد که: «فراق را دلی از سنگ سخت‌تر باید». دوم، بدان سبب که این تنهایی اگر با نگاهی، مسأله‌ای شخصی محسوب شود، مسأله‌ای که از لوازم عالم دوستی است، اما با نگاهی دیگر و برای اهل فرهنگ، مسأله‌ای اجتماعی و فرهنگی به‌شمار می‌آید و این پرسش را پیش چشم می‌آورد که در این خزان ایران‌گرایی و در این پایین دانش دوستی و فرهنگ‌پروری چند «حسن انوشه» داریم که به ایران و تاریخ و فرهنگ ایران مهروزی‌زند و عمر خود را وقف فرهنگ و کوشش‌های فرهنگی کنند؟ و بدین حقیقت باور داشته‌باشند که ماندن ما و سرفراز ماندن ما در گرو ماندن فرهنگ ماست؛ ماندن فرهنگ ارجمند ایران و این ماندن هم در گرو کوشش‌های عاشقانه ماست که لازمه آن فرهادوار

رضا داوری اردکانی: کرونا را

در تألیف و ترجمه دایره المعارف و دانشنامه‌های متعددی حضور داشت بلکه خودش هم به تنهایی کارهای ارزشمندی در این زمینه انجام داد که از جمله آنها می‌توان به ترجمه مجموعه کتاب «تاریخ ایران کیمبریج» اشاره کرد. از کارهای یک‌دیگر با خبر بودیم و هر از چندی هم فرصتی برای دیدار حاصل می‌شد. او را می‌توان از جمله محققانی دانست که با جدیت و پشتکار بسیار به سراغ کار می‌روند؛ عادت نداشت کاری را نصفه- نیمه رها کند و تا جایی که کاری را عهده اش ساخته بود هرگز دریغ نمی‌کرد. برعکس بسیاری از افراد که به محض برخورد با سختی‌ها دست از کار می‌کشند. این را می‌توان یکی از ویژگی اخلاقی مهم انوشه در زندگی کاری‌اش دانست؛ او

کار را نیز کرد. او تمام عمر برای سربلندی زبان و ادب فارسی و ایران و تاریخ پرشکوهش قلم زد و دیگران را نیز به همین راه خواند. انوشه برای من استاد و دوست دیگری بود. درست از بیست سال پیش وقتی پا به دنیای ماوراءالنهر گذاشتم، چراغ راهم را انوشه با نوشته‌هایش پیشتروشن کرده بود، هر جا در شهرهای ازبکستان و تاجیکستان قدم می‌گذاشتم، او را در کنار خود می‌دیدیم. کتابخانه اش یگانه کتابخانه تخصصی مطالعات زبان و ادب فارسی ماوراءالنهر در ایران بود و چقدر

پدرمداروخانه‌کودکی‌داشت به‌نام‌حیات.داروخانه‌یک‌شب‌درهفته‌تاصبح‌بازو پدرم‌کشیک‌بود.شب‌هایی‌که‌کشیک‌بودشامش‌رامن‌برایش‌می‌بردم،‌حالا‌بعد‌از‌گذشت‌سی‌سال‌از‌آن‌روز‌ها،‌در‌چهل‌وپنج‌سالگی‌هنوز‌بوی‌داروخانه‌های‌قدیمی‌را‌که‌قفسه‌های‌چوبی‌دارند‌دوست‌دارم.

زنی با موهای قرمز اورهان پاموک مترجم: مژده الفت

حواشی نخستین روز

اکران آنلاین «خروج»

نخستین روز اکران آنلاین «خروج» به‌عنوان نخستین فیلمی که این تجربه را می‌آزماید خیرساز بود.

خبر نخست کاهش زمان ۲۴ساعته اجازه دسترسی کاربران به شش ساعت به دلیل کپی‌رایت و امکان پخش‌شدن غیرقانونی فیلم بود که واکنش‌های کاربران را هم به همراه داشت. از سوی دیگر ترگس آبیبار با تقدیر از اقدام برای اکران آنلاین فیلم حاتمی‌کیا گفت: «این کار باعث تغییراتی در نمایش فیلم‌ها در ایران می‌شود.»

آبیبار در توضیح بیش‌تر گفت: «معتقدم ابراهیم حاتمی‌کیا این شجاعت را داشته که در حوزه نمایش آنلاین آثار پیشگام باشد. کار این کارگردان بسیار قابل ستایش است؛ چرا که ما می‌بایست به شکلی به سمت این مسیر حرکت می‌کردیم. قطعاً وقتی یک اثر فرهنگی

تولید می‌شود چه بهتر که بتوانیم شرایطی را مهیا کنیم که در زمان مناسب مخاطب از آن بهره‌مند شود و از این‌رو نمایش آنلاین «خروج» را اتفاق مبارکی می‌دانم.»

کارگردان «شبی که ماه کامل شد» تأکید کرد که «همیشه تأکید داشته‌ام نمایش فیلم‌ها در سالن‌های سینما از آنجایی که باعث می‌شود همه مخاطبان در یک زمان در تماشای فیلم سهیم باشند، قطعاً ارزش خاص خودش را دارد، اما اکران آنلاین باعث می‌شود تا مخاطب بتواند در زمان مناسب به فیلم دسترسی داشته باشد.»

رضا داوری اردکانی: کرونا را

برداشتن کوه مشکلات است از سر راه، برای رسیدن به وصال «شیرین هدف» که اینجا «فرهاد» باید بود نه «خسرو»! آری، حسن انوشه – که نام و یادش جاودان باد و روانش شاد – «فرهاد» بود و عمری در تلاش برای از سر راه برداشتن کوه مشکلات تا آنجا که می‌توانست. حاصل کارهای فرهنگی‌او، گواهی است بر اثبات این مدعا! گواه دیگر، دشواری انتخاب جانشین اوست(و جانشینان امثال او) که دریا در دیرارما نسل عاشقان فرهنگ و ادب در آستانه انقراض است؛ عاشقانی که عمری در سر کار عاشقی‌کنند... و چنین است که هر «انوشه» ای که از دست برود دلدادگان فرهنگ و ادب، غرق در احساس تنهایی از ذهنشان می‌گذرد و بر زبانشان می‌رود که: «وای بر جنگلی که هر کهن/شاخه‌ای تازه در کنار نداشت.»

رضا داوری اردکانی: کرونا را

یکی از نویسندگان اصلی دایره‌المعارف تشیع هم بود که بهتر است درباره فعالیت‌های زنده یاد انوشه دوستانی همچون بهاءالدین خرمشاهی یا کامران فانی سخن بگویند. کار او در انتشار دانشنامه زبان و ادب فارسی هم کار ارزشمندی بود چرا که یک‌تنه آن را منتشر کرد؛ هرچند که در برخی موارد اختلاف نظرهایی با او داشتیم. از جمله این که در بررسی زبان و ادب فارسی او افغانستان را از ایران جدا کرده بود و این در حالی ست که بررسی چنین موضوعی فراتر از مرزبندی‌های نه‌چندان قدیمی سیاسی – جغرافیایی است. به گمانم مهم‌ترین شاخصه کارهای حسن انوشه را می‌توان در کارهای تاریخی دانست.

با سختی تمام تک تک خشت‌های این بنای عظیم را گرد آورده بود. وقتی خبردار شدم دست به گریبان بیماری شده‌ است، به خود اجازه ندادم درباره جدایی از او ببیندیشم؛ اما می‌دانستم که با سرنوشت نمی‌توان جنگید و اکنون که خبرغم انگیز و جانکاه درگذشت این پژوهشگر خستگی‌ناپذیر را شنیدم، با خود گفتم «اجازه بدهید انوشه برای من همیشه انوشه بماند.» او تا زنده بود برای ایران نوشت و تا زمانی که پرچم ایران برافراشته است، زنده خواهد ماند.

رضا داوری اردکانی: کرونا را

عکس نوشت

تام هنکس یکی از مشهورترین چهره‌های درگیر بیماری کرونا بود. او که بعد از مدتی قرنطینه حالا شرایط بهتری دارد برای اولین بار با مردم صحبت کرد. هنکس اجرای برنامه «Saturday Night Live» (زنده شنبه شب) را برعهده دارد و به دلیل شرایط ویژه این روزها برنامه را از اسپن‌خانه منزلش ضبط پخش کرد. او در این برنامه به صورت مونولوگ رو به دوربین گفت: «زمان عجیب و غریبی است برای شاد شدن. من و ری‌تا همسر پس از دوران نقامت کرونا حال و احساس خوبی داریم.»